

بعض منتخبات آثار ايله فنونك دلالت اينديكي برطاقم غرائب كشفيات و حكمای
متقدمين و متأخرين طرفندن ابراد ايديلان محاکات مفیده بي و بعض تراجم
احوالی حاویدر .

مؤلفی
{ احمد ممت }

مسجلانات (درم بزم)
تحریر نامہ (الموسمہ)
آلام شجر (شیلین)
طالع (باقول)
علم قیامت (انقر)
برہد بیک عالم حق
علم و خلاصہ
ایضاً سیرالمدنی
احمد علیہ السلام
تاریخ - مآخذ

جزو نومروسی
۳

فیثاتی ۴ غروشدر .

ایلك دفعه
اولق اوزره محررك ذاته مخصوص مطبعه ده باصلدی .

استانبول

۲۸۸

﴿ حیواناتک حسی حقندہ اکرم بکک ﴾
مطالعہ سی ﴿

(وولتر) بومقالہ سندہ (۱) حیواناتدہ
حس . وقوف . حافظہ اولدیغندن
باشلیه رق و بونی برطاقم دلائل تجربیه ایلہ
اثباتہ فالقشہ رق بحی حیواناتک روحنہ
انتقال ایتدیرمش و بومبجشدہ دخی ایچجہ
تعمیق فکر ایلشدر . اعتقاد بحجہ بوروح
بجشدہ نہ قدر تعمیق نظر اولسہ حقیقتہ
وصول منسیر اوله من . حتی بویابدہ
(وولتر) کلنجہ یه قدر واندن صکرہ ظهور
ایدن ارباب نظر و حکمتدن برخیلسی پک
چوقی بختلر یازمش اولدقلری حالده حالا
بوسر سر بسته قدرتک یوزندہ کی نقاب
صیریلہ مامشدر . بناء علیه بوکا دأر بزم
کبی عقول قصیرہ اربابنک سویلیه یلہ جکی
سوزلعبث اولورسده حیواناتدہ کی حسیات
اوزرینه بزده مشهوداتنزی محاکمہ ایلہ برتیجده
چیقارہ یلوروز .

حیواناتدہ فی الحقیقہ حس . وقوف .
وافکاردن برخیلی شیلر موجود و جنس
حیواندن هر نوعک استعداد فطر یلری تریه
و تعلیمک تأثیراتیلہ خیلیدن خیلی ترقی و توسع
ایتدیکی آثار یلہ معلوم و مشهوددر .

(وولتر) جنس حیواناتدہ حس اولدیغنی
اثبات ایچون ذاتاً انسان ایچندہ طوغمش
و وحشتی انسیته مبدل اولش خانکی برکلبک
حرکاتنی الہ الیور . بزدها اوزاغہ کیده لم .
و وحوش ایچندہ انسانہ الکز تصادفی

(۱) طغارجق جزؤ ۲ صحیفہ ۶۳ باقکر .

ایدن و کندی کولکده سندن اور کرجه سنه
وحشت و سباعیتی درجه مفروضه ده اولان
اصلان . فیل کبی حیواناتدن برینی الہ
آلام . باقده لم اندرہ . (وولتر) ک دیدیکی
حس . وقوف . حافظہ . ترقی .
خصائلی موجود میدر ؟ ..

هایدی شاه سباع دنیلان او خوز یز
اصلانی موقع امتحانہ چکده لم :
- اصلان ها ؟ عجایب باقکر ! شودمیر
قفس ایچندہ کی اصلان دکلی ؟ اما هیچ
حرکت ایتبور . صاقین چو جقلغمزده
بزمده فاردن یابدیغمز کبی جانسن بر اصلان
هیکلکی و فقط بزم اعمال ایتدیگنرک ده
مکملی اولسون !! یوقی آجانم باقده ک آ .
وجودی حرکت ایتکده باشلدی .
کوزرینه ده آچوب قیابور . ایشته فالقدی .
امان یار بی ! شمعی شوق قفسی قیرو بده
هجوم ایدرسه بزی بتور پر . سبحان الله
یوقی فصل طوغمشلر ؟ آ آی شوا دمه
باق ! اصلانک باشنه اور یورده اصلانده
هیچ رشی یایمبور !!! ..

- غالباً برنجی دفعه سیر ایدیوسکر ؟
او کوردیککر آدم یوقی ؟ شمعی قفسک
ایچنه کیر یوریه جک . اصلانلہ ملاطفه یه
باشلیه جق .

- نه ؟ صیجیمی ؟ آدم سندہ . هیچ
اصلانلہ شقا اولورمی ؟ نه حدینه ؟ هله
کیر سونده باقی ! اوساعت پارہل ...

- شمعی کور یوسکر . نا ایشته ! ...
- آ آی ! امان یار بی ! شمعی اوزرینه
آیلہ جق ! زوالی ادم جانتی ییسانده می

آتشدر ! اصلانده اکلامشدر که حریفه
 هجومک فائده سی بوق . یوله یاتمش .
 اطاعتی اله آکس . یعنی سزک اکلایه جفکر
 بو وحشی و خوریز حیوان بو صورتله
 یواش یواش مطاعیتده ترقی ایتمش . هم
 حافظه سیده وار که قفسه کیرد کدن صکره
 ابتدا کی کون اولان شندلکری ابرتسی
 و ابرتسی کونکنی دها ابرتسی کونی
 اونو تمیز قی بودرجه مسکنه کلش .
 ظن ایدرز که شو محاوره فارنلر
 و بالخصوص انلردن بوندن براز وقت اقدم
 قله قپوستده دمیر قفس ایچنده کی اصلاتی
 سیر ایدنلر ایچون حیوانات ایچنده اصلانده
 بیله حس . ترقی . وحافظه قوتلری
 اولدیغنی وضوح ابله میدانه قور .
 برده حیوانات صغیره به عطف نظر ایدمه لم :
 احمد مدحت افندیك « حیوانانده افکار
 جمعیت » عنوانی اولهرق یازدیغنی مقاله
 (۲) دقتله اوقونسون ! اوکوچیک
 فارنجه لده خاصه نطقه بیله اولدیغنه
 دلالت ایدر احوال کوریلور !!! شبهه
 یوقدر که مثلاً احمد مدحت افندیك
 اساسی فته مستند اولان او مقاله سنه مثلاً
 (حیوانانده اثار جمعیت) کی بر سر لوحه
 قویوبده او عنوانی اختیار ایدیشی کیف
 ایچون دکلدیر . افکار اعلتک ایسه حس
 وقوف وحافظه کی قوتلردن نه قدر چوغنی
 شامل بولندیغنی معلومدر .
 مثلاً تواتر ائابدیر که برعقب طویلوب

بولش ؟ ... سبحان الله اصلانده قرق
 یلاق احبابیش کی بافسهك آهیج برشی
 یایمور !!!
 - نه ! بو برشی ؟ از ییج صبر ایدک
 بافک . کربوب اصلانک اوزرینه یاته جق .
 ایسته ! ...
 - عجیب ! نه دن ؟ یزم بلدی کمز بر اصلان
 هم جنسندن بشقه قنی مخلوق کورسه
 پاره لر . آی اونیه ؟ کندی حائنده طوران
 برجاتوره طبانجه صیقنی نه اولبور ؟ !
 - ماشالله ! برکت و یرسون او طبانجه به .
 انکله کوزینی قور قمش ده برشی
 یایمور . یوقسه ...
 - تریه می ؟ وحشی بر حیوان تریه قبول
 ایدرمی ؟ ...
 - ماشالله ! مثلاً سزی اوصلی طور دیر مق
 ایچون بریسی بر طبانجه چکوب آسته
 اولسه . بر بکزدن قلدا به ییلور مسکر ؟
 - نه دیمک بنده حس وار . بن اکرم که
 اوصلی طور مسهم حریف بنی اولدیره جک .
 - یا انده حس بوقی ظن ایدر مسکر ؟
 اوده ییلور که اوصلی طور مسه فنا اوله جق .
 - آی افندم ! سزده تحف سو ییلور مسکر ! ...
 شمدی بو حریف بر طبانجه ایله طاغده ایلک
 راست کلدیکی بر اصلاتی قور قیده ییلورمی ؟
 - تمام ایسته بنی تصدیق ایدیلور مسکر یا !
 بن سزه نه دیدم ؟ بونی تریه ایتمش
 دیدم می ؟ ایسته بو آدم او طبانجه بی
 باطلاته باطلانه بونی یوله کتیرنجه به قدر
 کیم ییلور قاج یک کره اصلانک هجومه
 اوغرامش کندیسنی قفسدن طشره به

بریره قونله واطرافى چپه چوره آتشله
 احاطه اولنسه . عقرب هر طرفه سبرده رك
 بر قىاق بوله منجه محصور اولديغى
 دائره نك مر كز ينه كلوب كندى كندى
 سلاحيه تلف ايديور . بوكانه معنا
 و برم ؟ ... شومعناي و برمكه مجبورز كه
 پيچاره عقرب محصور اولديغى دائره
 داخلدن چيقيق امكانسز لغنى تجربه ايله
 اكلا ديغى كى « بن بورادن چيقيقه ميدهم
 و بوراده دخی بشابه ميوب بالطبع اوله جكم
 مادام كه اولم بنم ايچون مقرر در . انك
 ورودينه انتظار ائمادى الام محصور ينله
 زار زار اولمقدن ايسه كندى كندى
 تلف ايدر قور تيلورم ، كى بر تصور ده
 بولنوب كندى سلاحيه كندىسي هلاك
 ايتكه قرار ويريور و بوقرارك اجراسته
 در حال ابتدار ايديور !! حاصلى حيوانندن
 هر نوعك كندى عالمرينه كيد بلوبده احوال
 مخصوصه لى نظر امعان و تدقيقدن
 پكوزلسه افكار و حواسدن نه قدر چوغنه
 مالك اولدقارينه پك قولاي حكيم اولنه جق
 عجبا نه لر كور بلور !!!!

مكتوب

الده بولسان بر مجموعه عتيقه ايچنسه
 « شيخ الاسلام مرحوم ابوالسعود
 افنديك وفاتنه قريب بر زمانده سويلش
 اولديغى (تحسره نامه) در ، ديو
 كوريلان منظمه بليغه نك نشره شايان
 رائر اولديغنه و على الخصوص ابوالسعود

كبي وجودى ملتزجه مدار افتخار اولان
 بر ذاتك آثار ادبيده سي كورلسى آرزو كرده
 انام اوله جغنه بناء بر صورتى اخراج اولنهرق
 (طغارجغه) قولق اوزره ارسال قلمش فقط
 مجموعه مذ كوره نك بوز و قلعيله برابر معهود
 اسكى يازيلردن اولديغندن منظومه
 مذ كوره دن ايكي بيت او قونه مديغى جهته
 بالضرورتك اولمشدر .

مكتوبى خارجيه خلفا سندن

رشد

منظومه

كندى ايام شيباب الدن دم وصلت كى
 كلدى هنكام مشيب ايردى شب فرقت كى
 صرصر باد فنا ييقدى سلامت خيمه سن
 چاك چاك ايتدى رواقن جامه صحت كى
 قامتدن عافيت ديباسن آلدى روزگار
 الله [١] و پردى بلا ثوابنى خلعت كى
 كردش افلاك طى ايتدى سبيل عمرى
 شول سطورى محاولوب ابتقالان حجت كى
 مر ايام و شهر و وكر اعوام و دهور
 قويمه دى تنده مجال و روحده راحت كى
 اختلال ايردى وجوده ضعفه يوز طودى قوا
 قالمدى اعضاده اصلا قوت و قدرت كى
 چوكدى ببيان بدن بوزولدى مثال جسد
 دير ديوارنده بر بر محاولان صورت كى
 هر برى دنيا دكر كن بيلدم قيمت برن
 بوق بره اولدى هبا عمر كر انقيت كى
 ضعفه افنان و حيران عمر سرحدن كچوب
 بوالعجب اقايمه دوشدم عالم غربت كى